

Nr 342.

Godkänd av första kammaren den 5 juni 1925.

Godkänd av andra kammaren den 5 juni 1925.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ävensom med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer m. m.

(Bankoutskottets utlåtande nr 55.)

Till Konungen.

Under elfte huvudtiteln av den till innevarande års riksdag avlätna statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t, i avbidan på propositioner i ämnet, under nedan omförmälda punkter föreslagit riksdagen:

under punkt 2: att till beredande av pensionstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra förslagsanslag av 450,000 kronor;

under punkt 3: att till beredande av pensionsförhöjning åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra förslagsanslag av 900,000 kronor;

under punkt 4: att till beredande av dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra förslagsanslag av 5,150,000 kronor;

under punkt 31: att till beredande av pensionstillägg åt f. d. militära befattningshavare m. fl. pensionärer för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra förslagsanslag av 460,000 kronor;

under punkt 32: att till beredande av pensionsförhöjning åt f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra förslagsanslag av 2,150,000 kronor; samt

under punkt 34: att till beredande av dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra förslagsanslag av 2,200,000 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 6

sistlidna mars dagtecknad proposition nr 198, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) antaga vid propositionen fogade

dels förslag till kungörelse med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

dels förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer;

2) besluta, att kostnaderna för pensionstillägg, pensionsförhöjning och dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt bestridas;

3) för budgetåret 1925—1926 under elfte huvudtiteln såsom *extra* förslagsanslag anvisa

dels till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 2,400,000 kronor;

dels till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 4,100,000 kronor;

dels till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,670,000 kronor;

dels ock till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,200,000 kronor.

Slutligen har Eders Kungl. Maj:t i samma proposition återkallat de i innevarande års statsverksproposition under elfte huvudtiteln gjorda framställningar om anvisande av extra anslag till tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare å 500 kronor, till tillfälliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket å 4,890 kronor, till tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén å 6,500 kronor, till tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare å 980 kronor, till tillfälliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen m. fl. å 2,600 kronor samt till tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen å 9,080 kronor.

Vid granskning av 1921 års pensionskommittés förslag till en allmän och definitiv reglering av pensionerna av äldre typ har riksdagen i likhet med departementschefen funnit detsamma principiellt tillfredsställande och tekniskt väl utformat. Den av kommittén föreslagna uppdelningen av pensionsregleringen i två särskilda led synes riksdagen lämplig, företrädesvis med hänsyn till möjligheten att på ett rationellt sätt avväga de förmåner, som synas böra tillkomma innehavarna av oreglerade pensioner. I detta avseende må framhållas, hurusom genom kompensationsförhöjningen (förhöjning I) pensionerna av äldre typ komma i ett sådant läge, att dyrtidstilläggsgrunder, som gälla beträffande nyreglerade pensioner, kunna utan minsk-

ning i förmån tillämpas även å dem. Vidare har vid fastställandet av den ytterligare förhöjningen (förhöjning II) nödig hänsyn kunnat tagas till de pensionsunderlag, som ligga till grund för motsvarande nyreglerade pensioner.

I de fall, då pension av äldre typ till beloppet ligger så nära nyreglerad pension för samma befattning, att en sådan förhöjning, varom nu är fråga, skulle uppbringa den förra till högre belopp än den nyreglerade pensionen, har pensionskommittén föreslagit en avkortning av förhöjningen. Kommittén har nämligen icke ansett det vara lämpligt, att den förhöjda pensionen sättes högre än den nyreglerade pensionen för samma befattning. I detta avseende har departementschefen framhållit, att förhöjningen avsåge att utgöra en kompensation för den minskning i dyrtidstilläggsförmånen, som innefattades i förslaget om övergång till enhetliga grunder för dyrtidstilläggens beräkning. Det syntes därför opåkallat, att den med förhöjningen avsedda anordningen skulle leda till minskning i vissa pensionärers sammanlagda förmåner. Någon avkortning av förhöjning I i nämnda fall borde därför icke äga rum. Riksdagen delar denna departementschefens mening och har för den skull funnit sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Enligt förslaget skulle vidare den pensionär, som vid tiden för pensionsregleringens genomförande åtnjutit vissa tillfälliga understöd, jämväl i fortsättningen få tillgodonjuta sådan förmån; och synes häremot icke vara något att erinra liksom icke heller mot det sätt för beräkning av pensionsförhöjningen, som för dessa fall i propositionen föreslagits.

Den vid förslaget fogade tabell A innehåller uppgifter å uträknade förhöjningsbelopp. Tabellen upptager ej lägre årspensionsbelopp än 100 kronor. Då emellertid från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. utbetalas vissa pensioner, understigande 100 kronor, har riksdagen ansett tabellen böra kompletteras och därvid fastställt förhöjningen för dessa lägre pensioner till samma belopp eller 19 kronor, som avses för pensioner å 100 kronor.

Vad härefter angår den reella pensionsförhöjningen (förhöjning II), finner sig även riksdagen i princip böra biträda kommitténs förslag. Denna förhöjning har sålunda i huvudsak begränsats till de pensionärer, som enligt förslaget skulle komma i åtnjutande av pensionsförhöjning (förhöjning I) och som varit anställda i statens tjänst, med den ytterligare begränsning i tillämpningsområdet för förhöjningen II, som förslaget innehåller. Vidkommande storleken av förhöjning II har riksdagen på de av departementschefen angivna skäl ansett, att densamma bör reduceras från av kommittén föreslagna två tredjedelar till hälften av skillnaden mellan summan av den äldre pensionen och förhöjning I, å ena sidan, samt, å andra sidan, vad som tillkommit pensionären, om hans pension avpassats efter motsvarande nyreglerat pensionsunderlag, respektive av kommittén föreslaget särskilt underlag. En sådan reduktion skulle för övrigt, såsom

departementschefen erinrar, nedbringa statsverkets merkostnad för pensionsregleringen från omkring 3,800,000 kronor enligt pensionskommitténs förslag till omkring 2,900,000 kronor. En pensionsreglering enligt nu angivna grunder torde enligt riksdagens mening få anses åstadkomma en skäligen utjämning mellan äldre och nyare pensioner samt i övrigt medföra så betydande förbättringar i de förmåner, som tidigare tillkommit innehavare av äldre pension, att de föreslagna förhöjningarna måste anses tillgodose de krav, som med fog kunna ställas på en definitiv reglering av pensioner av äldre typ.

Från här ifrågavarande pensionsförhöjning hava undantagits bland andra de pensionärer, som pensionerats enligt 1917 års reglementen för pensionskassorna för pensionering av viss icke-ordinarie personal vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Åtskilliga av denna personal hava redan erhållit pensioner till belopp, motsvarande nyreglerade sådana, och lära därför icke kunna komma i åtnjutande av pensionsförhöjning. Emellertid torde i vissa andra fall pensionerna vara så låga, att en förhöjning skäligen synes böra komma i fråga. Ett förslag i sådant syfte måste emellertid göras till föremål för en ingående undersökning, vilken torde böra utföras genom Eders Kungl. Maj:ts försorg, varefter frågan, därest så finnes lämpligt, snarast bör föreläggas riksdagen.

Vad beträffar de av kommittén beräknade, i den vid förslaget fogade tabell B omförmälda särskilda pensionsunderlag, har riksdagen icke funnit anledning till erinran. Riksdagen har emellertid med hänsyn till dessa underlags provisoriska karaktär och sättet för deras avvägande velat framhålla, att fastställande av nu nämnda underlag icke får anses innebära ett ställningstagande till en eventuell framtida lönereglering för ifrågavarande grupper.

Med hänsyn till vad riksdagen, på sätt framgår av annan skrivelse, beslutit i anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 127 angående provisorisk löne- och pensionsförbättring för reservstatspersonalen, skola de i tabell B för såväl arméns som marinens reservstater upptagna underlag ur förteckningen uteslutas.

De av Eders Kungl. Maj:t uti propositionen i övrigt föreslagna bestämmelserna rörande pensionsförbättring likasom det framlagda förslaget med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer hava icke givit riksdagen anledning till erinran.

Kostnaderna för den föreslagna pensionsregleringen hava beräknats, vad angår f. d. civila befattningshavare m. fl. pensionärer till 2,400,000 kronor och vad beträffar f. d. militära befattningshavare till 2,670,000 kronor eller sammanlagt till 5,070,000 kronor. Häri ingå kostnaderna för de pensionstillägg m. fl. dylika tilläggsförmåner, som enligt riksdagens särskilda medgivande redan nu utgå såsom förbättring av vissa pensioner av äldre typ och i avseende å vilka någon ändring icke ifrågasatts. Föremärkta belopp hava uppförts såsom extra förslagsanslag under riksstatens

elfte huvudtitel. Från dessa anslag skola jämväl utbetalas de pensionstillägg, som alltjämt skola utgå till vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. och för närvarande bestridas från anslagen till pensions-tillägg.

Kostnaderna för dyrtidstillägg hava beräknats, vad angår f. d. civila befattningshavare m. fl. pensionärer till 4,100,000 kronor samt i fråga om f. d. militära befattningshavare till 2,200,000 kronor eller sammanlagt till 6,300,000 kronor. Även dessa belopp hava anvisats såsom extra förslagsanslag under riksstatsens elfte huvudtitel.

I de sålunda angivna beloppen ingår icke kostnaden för pensionstillägg, pensionsförhöjning och dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare vid affärsverken, därför utgifterna skola bestridas av dessa verks egna medel.

Under åberopande av det anförda, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 198,

1) antagit vid densamma fogade

dels förslag till kungörelse med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, dock med ovan angivna ändringar i tabell A och tabell B,

dels förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer;

2) beslutit, att kostnaderna för pensionstillägg, pensionsförhöjning och dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt bestridas; samt

3) för budgetåret 1925—1926 under elfte huvudtiteln såsom *extra* förslagsanslag anvisat

dels till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 2,400,000 kronor;

dels till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 4,100,000 kronor;

dels till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,670,000 kronor;

dels ock till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,200,000 kronor.

Stockholm den 5 juni 1925.

Med undersätlig vördnad.